

Verslag werkzaamheden van de Renkumse duizendknoopbrigade in 2025

werken bij de Roggekamp

Verslag werkzaamheden van de Renkumse duizendknoopbrigade in 2025

Inleiding

De vrijwilligers van de Renkumse duizendknoopbrigade verwijderen sinds het voorjaar van 2017 Aziatische duizendknopen in de gemeente Renkum, vooral met maaien, uitgraven en afdekken. Ieder jaar wordt een verslag geschreven van de werkzaamheden van de brigade. Dit verslag gaat over de werkzaamheden in 2025.

In 2025 is bij de bestrijding ruim 1100 uur gewerkt door de vrijwilligers van de brigade. De stijging met 200 uur ten opzichte van 2024 is te danken onder andere aan de toename van het aantal vrijwilligers en verlenging van de periode waarin wordt gewerkt.

2025 was een jaar met een gemiddelde hoeveelheid neerslag. Daardoor konden de duizendknopen in de zomer helaas goed groeien. Soms is de hoeveelheid neerslag in de zomer een beperkende factor voor de groei van duizendknopen

De Renkumse duizendknoopbrigade is een werkgroep van de IVN afdeling zuidwestVeluwezoom.

Algemene kenmerken van de brigade

Gelukkig bleef in 2025 de samenstelling van de groep mensen die daadwerkelijk actief zijn als bestrijders, nagenoeg gelijk. Er kwam een actief lid bij. De vrijwilligers hebben in 2025 ongeveer 1100 uur besteed aan het bestrijden van de duizendknopen. Het exacte aantal uren is niet bekend, omdat de uren van vrijwilligers in Heveadorp, Renkum en Oosterbeek niet systematisch worden bijgehouden.

De stijging van het aantal gewerkte uren in 2025 is mogelijk gemaakt omdat een groepje van vijf mensen wekelijks op de maandagochtend is gaan werken naast de standaard vrijdagochtend om de twee weken met de grotere groep. Daartegenover staat een daling van het aantal uren van de vrijwilligers in Heveadorp omdat de planten daar nagenoeg zijn verdwenen en de nazorg tot het minimum kon worden teruggebracht.

In de pauze is het gezellig.

Ook de wintermaanden werd doorgewerkt. In het verleden werkten de brigade vanaf half april tot november. Handmatig en machinaal uitgraven en daarna afdekken met antiworteldoek kan ook in de winter plaatsvinden zolang als er geen sneeuw ligt. Regen en kou maken het werk in de winter soms wel minder aangenaam, maar er zijn geen grote partijen stengels en bladeren, waardoor er minder afval is om op te ruimen. Bovendien zijn er 's winters geen volgroeide planten volledig in het blad die afdekken lastig maken, omdat bovengrondse planten zijn doodgegaan door de vorst.

De werkzaamheden in 2025

In 2025 is de noodzaak Aziatische duizendknopen te bestrijden nog eens duidelijk bevestigd omdat de duizendknopen zijn opgenomen in de Europese lijst van te bestrijden invasieve exoten. Helaas zijn er als vervolg hierop, nog niet op grote schaal door de landelijke overheid middelen beschikbaar gesteld voor de bestrijding. De provincie stelt wel middelen ter beschikking voor grote commerciële bestrijdingsprojecten. Verminderen van biodiversiteit staat regelmatig op de natuurbeschermingsagenda. Duizendknopen hebben de vervelende eigenschap dat op plaatsen waar zij groeien overige planten geen kans meer maken waardoor de biodiversiteit in soorten planten en dus ook dieren afneemt.

In dit verslag zijn de standaard werkzaamheden van de Renkumse duizendknoopbrigade niet opnieuw beschreven. Het type werk in 2025 was in hoofdlijnen een voortzetting van de werkzaamheden van 2017 tot en met 2024. Het karakter van de werkzaamheden (maaïen, uitspitten en afdekken) en de doelstellingen van de brigade zijn in die jaren niet wezenlijk veranderd. Alleen is het areaal mechanisch uitgraven en daarna afdekken toegenomen zoals hierna wordt beschreven.

In de oudste jaarverslagen van de brigade worden de bestrijdingsmethodes nader toegelicht. Digitale exemplaren van de oude jaarverslagen zijn te bestellen per mail:

renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com.

Twee ontwikkelingen uit 2025 krijgen in dit verslag meer aandacht.

Machinaal afgraven vergroot het te bewerken areaal. Bijvoorbeeld: langs de van Aldenburglaan in Doorwerth is in december 2023 machinaal uitgegraven. In 2024 zijn de opkomende planten nog vijf keer uitgraven. In 2025 kwamen er nog nauwelijks planten tevoorschijn. Deze werden door een brigadevrijwilliger die langsfietsde in korte tijd verwijderd.

In de tweede helft van 2025 is de nadruk bij de werkzaamheden nog meer dan in 2024 komen te liggen op afdekken van afgegraven locaties met worteldoek. Voor het afdekken worden veel wortels uit de bodem verwijderd. Door het doek kunnen de achtergebleven duizendknopen niet meer uitgroeien. Het nalopen om opkomende planten te verwijderen bij uitgegraven locaties wordt hierdoor eenvoudiger. Daardoor kan een groter areaal duizendknopen met het zelfde aantal vrijwilligers worden bestreden.

Een nadere toelichting hierop: In het verleden werd er na het uitgraven minder met doek afgedekt. Helaas blijven bij het uitgraven altijd nog stukjes wortel achter. Bij het onderhoud, nalopen genoemd, spitten de brigadeleden de alsnog opkomende planten met hun wortels uit. De eerste keer komen nog onverwacht veel planten tevoorschijn. Bij een tweede naloop ronde is het aantal uit te graven planten al minder en is hun grootte minder. Na een paar rondes zijn er haast geen planten meer te zien. Het is een goede methode, maar deze methode is bewerkelijk voor de brigade, omdat de tijd tussen de nalooprondes kort moet zijn zodat opkomende planten geen nieuwe wortels kunnen aanmaken. Het aantal locaties en de omvang van de locaties is daardoor beperkt.

Door het afdekken wordt het te behandelen areaal aanzienlijk omvangrijker want er kunnen minder planten gaan groeien, vaak alleen aan de randen en kan een groter stuk bij het nalopen worden schoongehouden.

Uitgraven met de schop is bewerkelijk en kost de vrijwilligers veel tijd.

Daarom is in de tweede helft van 2025 nog meer gekozen voor de methode van machinaal uitgraven en vervolgens afdekken met anti worteldoek. Gelukkig liet in 2025 de gemeentelijke financiële ondersteuning van de brigade veel professionele graafwerkzaamheden toe.

afdekken in de Cardanusbossen

Daardoor konden grote oppervlakken met grote duizendknoop planten zoals in het Wilhelminabos in Heelsum, Valkenburgbossen in Oosterbeek, de Cardanusbossen in Doorwerth en bij de Bosweg in Renkum worden aangepakt.

Nadelen van het afdekken met antiworteldoek zijn het verstoren van het bodemleven, langdurig visueel vervuilend effect door het zwarte 'lelijke plastic' op de grond en de plicht om later het doek weer te verwijderen.

Aan het verstoren van het bodemleven is niet zoveel te doen maar de verwachting is dat het zich weer snel zal herstellen na het verwijderen van het doek, omdat de feitelijke samenstelling van de bodem niet wezenlijk verandert door het afdekken.

Het lelijke aanzien van het doek wordt in veel gevallen verzacht door er een stevige laag bladeren op te leggen. Hierbij wordt ook het verduisteringseffect van het doek naar verwachting groter omdat de onderkant nog donkerder wordt. Verder kan er nog minder zuurstof in de bodem toetreden.

Duizendknoopwortels hebben relatief veel zuurstof nodig voor hun intensieve stofwisseling. Dieper in het bos wanneer het doek minder zichtbaar is voor mensen wordt er geen extra blad aangebracht. Er is wel vorming van een bladlaag door een natuurlijk proces van bladval in de herfst.

Er is nog geen ervaring met het grootschalig verwijderen van de duizenden vierkante meters doek en de duizenden grondpinnen. Wel is al gezocht naar handige hulpmiddelen en technieken om de pinnen handmatig uit de bodem te trekken.

Ondersteuning door de gemeente

De gemeente maakte het in 2025 financieel mogelijk om op enkele omvangrijke locaties machinaal duizendknopen uit te graven. Er zijn 29 dagen graafmachine met ervaren chauffeur ingehuurd. Daarnaast is ook een deel van de duizenden kilo's uitgegraven wortelmateriaal afgevoerd naar een composteerbedrijf. Door beter uit te graven en in sommige gevallen nog beter te zeven, is de hoeveelheid in de bodem achtergebleven energierijke wortels sterk gereduceerd met als gevolg minder nazorg of minder langdurig afdekken.

Machinaal graven en zeven in Heelsum

De gemeente bleef de brigade in 2025 ook met andere hulp ondersteunen. Zij stelde ongeveer 50 rollen antiworteldoek van 2,1 meter breed en grondpinnen voor het vastzetten ervan beschikbaar.

Na een appmelding op het eind van een werkdag haalt de gemeente de zakken met uitgegraven wortels snel op net als in eerdere jaren.

Op te halen zakken met duizendkoopwortels

Duizendknoopbestrijding door terreinbeherende instanties

Terreinbeherende instanties zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Gelders Landschap en Kastelen, zijn in 2025 steeds actiever in het bestrijden van duizendknopen op hun terreinen in de gemeente Renkum. Zij maakten hiervoor budget vrij onder andere met behulp van provinciale subsidies. Professionele schoonmaakacties door aannemers zijn kostbaar. Dat komt omdat goed uitgraven veel tijd kost en de afvoer van de met wortels gemengde grond veel geld kost. Het vraagt veel tijd om de planten die ontstaan uit de wortelrestjes die bij machinaal graven zijn achtergebleven, alsnog weg te laten halen door professionele medewerkers. Controle en verwijderen

van planten is gedurende meer jaren noodzakelijk. Voor dit naschouwen is veel geld nodig behalve als vrijwilligers het doen. Het is voor de meeste aannemers geen geliefd werk. Daarom wordt soms net als bij de Italiaanse weg in Doorwerth door GLK gekozen voor de rigoureuze methode van afdekken met twee lagen doek en vervolgens een laag zand erover. Zij verwachten in 2030 het doek weer te kunnen verwijderen.

Afdekken door GLK bij de Italiaaneweg

Verwijderacties op Specifieke locaties in de gemeente Renkum

De enthousiaste groep vrijwilligers in **Heveadorp** heeft in 2025 minder aan het verwijderen van duizendknopen hoeven werken dan in het verleden. De groep heeft bijna alle planten in en rond het dorp effectief verwijderd in de afgelopen jaren. Zij doen nu controle en nawerk. Met name onderaan het dorp bij de woonboten op de oever van de Rijn is nog wel een grote groeiplaats. Het zijn particuliere terreinen en er is handmatig niet goed en veilig te werken. Er staan te veel grote planten en de duizendknopen groeien in de stenige, soms steile oevers langs de Rijn. Hier gaat de brigade niet aan de slag.

Het afdekken bij de Veerweg enkele jaren geleden lijkt een succes. Alleen langs de kant van de Veerweg komen nog regelmatig planten tevoorschijn tussen het gras omdat de bestrijding daar door het hekwerk en het grote aantal leidingen niet systematisch kan worden aangepakt. Het worteldoek op de helling langs de Veerweg raakt bijna helemaal overgroeid door kruiden en bramen.

Bij de **Nico Bovenweg**, in het gazon langs het spoorhek in Oosterbeek heeft de gemeente in 2022 de duizendknopen succesvol teruggedrongen tot het hek. Er staan echter nog veel duizendknopen op het gemeentelijk terrein westelijker langs het spoor bij de locatie waar het experiment met de varkens is uitgevoerd.

In 2024 en 2025 heeft de brigade in dit gebied enkele honderden vierkante meters worteldoek neergelegd om de groei van de duizendknopen te remmen.

De gemeente heeft laten weten dat zij het oostelijk terrein, waarop de varkens hebben gelopen, toch nog niet gaat omvormen tot een park met een regelmatig maaibeleid.

Met worteldoek afdekken bij de Nico Bovenweg Oosterbeek

Daarom is enkele keren de duizendknoop gemaaid om hergroei van een sterk wortelstelsel te voorkomen. Over een vervolg van de duizendknoopbestrijding wordt nog nagedacht.

Aan de **westrand van Renkum** bij de Oliemolenbeek en langs de Beukenlaan is een nieuwe groep vrijwilligers gestart met het verwijderen van de duizendknopen. De groep is gegroeid naar ongeveer tien actieve vrijwilligers die vooral werken met uitgraven. Hun werk is nog niet af maar het ziet er hoopvol uit. Zij willen in 2026 verder gaan.

Verspreid over de gemeente zijn **particulieren** actief bij het bestrijden van duizendknopen in of naast hun tuinen. Hun aantal en inzet is niet precies bekend maar komt tevoorschijn omdat bij plaatsen van oude meldingen van duizendknopen soms niets meer te vinden is. Soms nemen inwoners hierover ook contact op met de coördinator van de brigade.

Contact

Voor vragen en opmerkingen bij het verslag over 2025 kunt u een mail sturen aan renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com.

Opgeven als vrijwilliger kan ook via dit emailadres. U ontvangt dan regelmatig mail met de data en werklocaties.

Voor advies over bestrijding van de duizendknopen in de eigen tuin of omgeving kunt u via dit mailadres contact opnemen.

Dit verslag over 2025 is geschreven door de coördinator van de Renkumse duizendknoopbrigade, Henny Tax. De vrijwilligers van de brigade en particulieren zijn de echte bestrijders van de duizendknopen in het veld.

Bijlage: overzicht van de locaties waar in 2025 Aziatische duizendknopen zijn bestreden door de brigade in de gemeente Renkum

Locatie **werkwijze**
 met de hand uitgraven of trekken
 M= machinaal uitgraven met handmatig nazorg
 A= afdekken

Doorwerth

Beethovenlaan hoek Dalweg	handwerk	
Beethovenlaan midden	handwerk	
Beethovenlaanbloembak bovenste pleintje	handwerk	
Bachlaan gezondheidscentrum	handwerk	
Bachlaan hoek Dalweg	handwerk	
Dalweg helling achter parkeerplaats	handwerk	A
Dalweg oude struikenrij vooraan parkeerplaats	handwerk	A
Kasteelweg hoek fietspad	M	A
Kasteelweg in het bos bij wadi en overstort	M	A
Richtersweg bij gezondheidcentrum	M	
Richtersweg bij wandelpad	M	A
Richtersweg bij Vivare flats	M	A
VdMolenallee rotonde	handwerk	
Johanniterweg		A
Jagerslaan langs de weg	M	A
Jagerslaan dijkje en wadi	handwerk	A
Badlaan hoek Schaapsdrift	M	A
RidderRobertlaan hoek fietspad	handwerk	
RidderRobertlaan in bos	handwerk	
RidderRobertlaan langs weg	handwerk	
Van Aldenburglaan	M	

Oosterbeek

Nico Bovenweg langs spoor	handwerk	A
Nico Bovenweg zuidkant bij zendmast	M	A
Prins Bernardlaan boerderij	handwerk	
Prins Bernardlaan hoek Frank	handwerk	
Talud	handwerk	A
Sonnenberg open terrein met oude vijver	handwerk	
Bilderberg sport achter hockeyveld	handwerk	A
Graaf van Rechterenweg berm noordkant	handwerk	
in bos Graaf van Rechterenweg Valkenburglaan	M	A
Langs de Leygraaf bij gasfabriek	handwerk	
Bij de Airborne begraafplaats gras langs weg	handwerk	

Heveadorp handwerk A

Veerweg zeil naast weg			
langs de Seelbeek	handwerk		
Wateropvang Seelbeek bij begin dorp	handwerk		
Heelsum			
Ginkelseweg hoek voetpad	handwerk		
Sportlaan parkeerplaats		M	A
Sportlaan bij Dierenambulance	handwerk		A
Ginkelseweg bij parkeerterrein sportpark		M	A
Ginkelseweg bij parkeerplaats Golfbaan	handwerk		
Ginkelseweg Hyacintenlaan	handwerk		
Doorwerthseheide		M	A
Fonteinallee westelijk naast A50	handwerk		A
Hoek Doorwerthsestraat Roggekamp	handwerk		A
Renkum			
Oliemolenbeek bos Harten	handwerk		A
Oliemolenbeek bos meer bos in Harden	handwerk		
Papiermolensteen monument Waterweg	handwerk		
Molenbeek bij Bilderbergkantoor Waterweg	handwerk		
Molenbeek langs Beukenlaan	handwerk		
Molenbeek hoek Kortenburg	handwerk		
Wijdeveldweg		M	
Qaudenoordweg		M	A
Wolfheze			
Parallelweg langs fietspad		M	
Balijeweg		M	A